1941

Ленин көннәре алдыннан

ҮЗӘК КӨТЕПХАНӘДӘ

Республиканың В. И. Ленин исемендәге Үзәк көтепханәсе Ленин көннәренә эшлекле хәзерлек башлады. Көтепханәнең библиография һәм методика кабинетларына көн саен диярлек урыннардагы көтепханәләрнең работниклары киләләр һәм көтепханәләрдә Ленин көннәрен ничек үткәрү турында консультацияләр алып китәләр.

Ленин әсәрләре һәм Ленин турындагы әдәбиятка карата тәкдим исемлеге төзелде. Шушы исемлек нигезендә урыннардагы көтепханәләрдә Ленингә багышланган күргәзмәләрне оештырырга да мөмкин булачак.

Үзәк көтепханәнең үзендә Ленингә багышлап зур күргәзмә оештырыла. Аның беренче бүлеге „Ленин—Маркс һәм Энгельс таглиматын һәм эшен генеаль дәвам иттеруче" һәм икенче бүлеге „Сталин—Ленинне таглиматын һәм эшен бөек дәвам иттеруче" дигән темаларны яктыртачак. Күргәзмәнең өченче һәм дүртенче бүлекләре В. И. Ленин турындагы истәлекләр һәм матур әдәбият әсәрләреннән гыйбарәт булачак. Владимир Ильичның Казандагы тормышы турында махсус бүлек оештырыла.

Күргәзмәнең барлык бүлекләре Ленин турындагы иллюстрацияләр, рәсемнәр, лозунглар белән бизәлә.

Үзәк көтепханәнең методика һәм библиография кабинетлары тарафыннан эшләнгән тәкдим исемлеген авыл районнарындагы көтепханәләргә дә җибәрү өчен Татарстан Наркомпросының политик-агарту учреждениеләре идарәсе ярдәм күрсәтергә тиеш.

// Кызыл Татарстан. - 1941. - 10 янв.

21

ПОДГОТОВКА К ЛЕНИНСКИМ ДНЯМ

Библиотека им. В. И. Ленина

Библиотека имени В. И. Ленина составляет рекомендательный список литературы о Ленине. На днях состоится семинар библиотекарей по вопросу о проведении ленинских дней в библиотеках города. Организуется выставка, посвященная жизни и деятельности В. И. Ленина.

22 // Кр.Татария. - 1941. - 17 янв.

Редкие издания книг Салтыкова-Щедрина

В книгохранилище Центральной республиканской библиотеки им. В. И. Ленина хранится авторское издание произведений гениального русского сатирика М. Е. Салтыкова-Щедрина. Кроме того, в библиотеке имеются редкие издания великого писателя, вышедшие отдельными книгами, например, «Сатира в прозе», издание 1863 года, «Признаки времени и письма о провинциале» —1869 г., «Письма к тетеньке»—1882 г., «Современная идиллия» — 1883 г. и другие.

Библиографическим кабинетом составлен рекомендательный список, включающий материалы о жизни и творчестве великого писателя, а также материалы об использовании литературных образов Щедрина в произведениях В. И. Ленина и И. В. Сталина.

А. Лоцманова.

23 // Кр.Татария. - 1941. - 29 янв.

Выставка, посвященная Н. И. Лобачевскому

В Центральной республиканской библиотеке имени Ленина организована выставка, посвященная 85-летию со дня смерти великого русского математика Н. И. Лобачевского. На выставке представлены ученые труды Лобачевского и материалы о его жизни и творчестве. Особый интерес представляет полное собрание сочинений Н. И. Лобачевского по геометрии в двух томах, впервые вышедшее в 1883 году в издании типографии Казанского университета. Издание представляет библиографическую редкость, так как тираж его составил лишь 400 экземпляров. Интересны книги, написанные современниками Лобачевского и его учениками, например, «Историческая записка о жизни и деятельности Н. И. Лобачевского» (Казань, 1868 г.) Е. Яницкого. А. Лоцманова.

24 // Кр.Татария. - 1941. - 28 февр.

В НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКЕ ТАТАРИИ

Научная библиотека Татарии насчитывает свыше 1.755 тысяч томов книг, из них более 74.200 томов поступили в библиотеку в истекшем году. Библиотека за последний год выдала читателям около 595.000 книг.

Межбиблиотечный обмен ведется с 286 библиотеками СССР, в том числе с библиотеками Академий наук СССР, Украинской ССР и Белорусской ССР, с библиотеками Львовского, Таллинского, Каунасского и других университетов.

Из дублетно-обменного фонда научная библиотека послала 26.000 книг в подарок библиотекам Западной Белоруссии.

2.420 справок выдано в прошлом году библиотекой по заявкам заводов, фабрик, наркоматов Татарии, научно-исследовательских учреждений СССР и частных лиц. Библиотека организовала 45 тематических выставок.

25 // Кр. Татария.- 1941. - 12 марта

Көтепханәнең ачылуына 35 ел

Сталин районындагы татар көтепханәсенең (элекке „Шәрык" көтепханәсе) ачылуына быел 35 ел тулды.

1906 нчы елда бу көтепханәдә 1.177 китап булса, хәзер анда 21.729 китап бар. 1941 нче елның беренче кварталында көтепханәдән 1.735 кеше китап алды.

А. Усманов.

26 // Кызыл Татарстан.- 1941. - 20 апр

Накануне лермонтовских дней

В Центральной республиканской библиотеке имени В. И. Ленина начата подготовка к лермонтовским дням. Методический кабинет разрабатывает методические письма для районных и школьных библиотек. Библиографический кабинет в помощь районным и детским библиотекам составляет рекомендательные списки литературы на русском и татарском языках. В библиотеке готовится выставка.

27 // Кр.Татария. - 1941. - 26 апр.

КӨТЕПХАНӘЛӘР—ПРОПАГАНДА УЧАКЛАРЫ

Соңгы вакытта халыкта оборона әдәбиятына карата сорау гаять үсте. Көтепханәләрдә бу сорауны канәгатьләндерү өчен бөтен эш бөек Ватан сугышы вакыты шартларына туры китереп яңа баштан корыла. Көтепханәләр аркылы культура хезмәте күрсәтү шактый киңәйтелде һәм Казанның В. И. Ленин исемендәге үзәк көтепханәсендә яңа работниклар хәзерләнеп урыннарга җибәрелделәр.

Оборона мәсьәләләре белән халыкның чиксез дәрәҗәдә кызыксынуын канәгатьләндерү өчен көтепханә работниклары иң әлек үзләре хәрби эшне яхшы үзләштерергә тиешләр. Көтепханәчеләр моңа зур гыйтибар бирәләр һәм алар кайбер уңышларга да ирешкәннәр. Үзәк көтепханә работниклары барысы да ПВХО нормаларын тапшырганнар, хәзер санитария обороносы хәзерлеге алып баралар. Көтепханәчеләрдән 5 кеше медсестралар хәзерлеү буенча кыска сроклы курсларда укый.

Үзәк көтепханәнең актив работницы Казан шәһәр советы депутаты ипташ Старцева Бауман районының 8 нче номерлы йорт идарәсе карамагындагы йорт хуҗалыклары арасында һава һәм химия һөҗүменнән саклану буенча зур эш оештырган. ПВХО ның беренче баскычына көтепханә работнигы Галина Карменян җитәкчелегендә йорт хуҗалыкларының 32 кеше инде нормалар тапшырганнар. Калганнары өйрәнүне дәвам иттерәләр.

Белешмә-библиография бүлеге һәм методика кабинеты урыннардагы көтепханәләрдә эшне үзгәртеп кору буенча күп кенә чаралар үткәргәннәр. Шәһәр, район һәм авыл көтепханәләре өчен оборона әдәбиятына карата тәкъдим исемлекләре төзелгән. Ватан сугышы вакытында көтепханәләрнең бурычлары турында шәһәр көтепханәчеләреннән киңәшмәсе үткәрелгән. Шушы киңәшмәдән соң Казан көтепханәләрендә бөтен эш яңа баштан, хәрби шартларга туры китереп корылды. Көтепханәләр хәзер гадәттә була торган әдәбият күргәзмәләре оештыру белән генә чикләнеп калмыйлар, бәлки көтепханәгә йөрүчеләр арасында массовый оборона эшен киң рәвештә җәелдерәләр. Мәсәлән, барлык көтепханәләрдә диярлек хәзер ПВХО группалары оештырылган. Совет информбюросы белдерүләреннән, Ватан сугышындагы иң күренекле эпизодлардан, Ватан сугышы уңае белән чыккан яңа шигырьләрдән һәм хикәяләрдән ясалган альбомнар хәзер һәр көтепханәдә иң яратып укыла һәм карала торган, иң популяр материал булачаклар.

Методика кабинеты шушы көннәрдә шәһәр һәм иң якындагы районнар көтепханәчеләренең киңәшмәсен үткәрә. Бу киңәшмәдә көтепханә работниклары инде яңача эшләү тәжрибәләре белән уртаклашачаклар һәм киң массага көтепханә хезмәте күрсәтүдә үзәк көтепханәнең бай тәжрибәсе белән танышачаклар.

25 нче июльдә шәһәр көтепханәчеләреннең библиография түгәрәге Ватаныбызның героик үткән заманы турындагы әдәбиятка һәм антифашистик әдәбиятка күзәтүләр ясады. Түгәрәк утырышында үзәк көтепханәнең барлык работниклары һәм массовый көтепханәләрнең вәкилләре катнаштылар.

Бөек ил тарафыннан китерелә торган җаваплы көннәрдә көтепханәләр пропаганда эшенең иң түзәл учаклары булып әвереләчәкләр. В. И. Ленин исемендәге үзәк көтепханәнең һәм башка яхшы көтепханәләрнең бу өлкәдәге матур тәжрибәләре барлык көтепханәләргә дә күчерелергә дип ышанырга кирәк.

Г. Хәбиб.

29 // Кызыл Татарстан. - 1941. - 30 июль

V Үзәк көтепханәнең белешмә-библиография бүлеге

Китап — белем алуның төп чыганагы. Китап өстендә эш алып бару, ул — культура һәм белем дәрәҗәсен күтәрүнең иң ышанычлы юлы.

Безнең илдә гаять зур тиражда китаплар, газеталар һәм журналлар чыгарыла. Әдәбияттан һәм матбугаттан файдаланучыларны кызыксындырган мәсьәләләр буенча иң яхшы һәм файдалы материалларны сайлап алуда библиография хезмәте күрсәтүнең роле гаять зур. Библиографлар, китапны пропагандалаучы буларак, әдәбият-матбугат укучыларны яңа әдәбият белән таныштыра барырга, марксизм-ленинизм теориясен үзлегеннән өйрәнүдә ярдәм күрсәтергә, иң яхшы китапларны тәкъдим итәргә тиешләр.

Татарстанның В. И. Ленин исемендәге Үзәк көтепханәсендә библиография хезмәте күрсәтү эше инде 1934 нче елдан бирле дәвам итә. Хәзерге вакытта көтепханәнең белешмә-библиография бүлеге революцион бәйрәм һәм юбилей датларына карата әдәбият буенча тәкъдим исемлекләре төзеп, Казанның һәм бөтен Татарстанның көтепханәләренә, шулай ук аерым кешеләргә хезмәт күрсәтә.

Белешмә-библиография бүлеге журналларда һәм газеталарда чыккан мәкаләләр турында тематик картотека алып бара. Марксизм-ленинизм теориясен өйрәнүчеләргә ярдәм итү теләге белән оештырылган картотекада Маркс — Энгельс — Ленин — Сталинның аерым әсәрләре турындагы әдәбият, аларның тормышлары һәм эшләре турындагы материаллар, «ВКП(б) тарихының кыскача курсы» ның аерым бүлекләренә карата булган әдәбият, марксизм-ленинизм теориясен үзлегеннән өйрәнү тәжрибәләре һәм башкалар турындагы материаллар күрсәтелә.

Татарстан турында язылган барлык материаллар турында аерым библиография эше алып барыла. Казанның көтепханәләре һәм әдәбият укучылар өчен һәр айның 25 нче числосында библиография түгәрәге эшләп килә.

Әдәби тәнкыйть һәм библиография турында ВКП(б) Үзәк Комитетының карары бу өлкәдәге эшне тамырыннан үзгәртеп коруны таләп итә. Тәнкыйть һәм библиография материалларын пропагандалауның иң актив методларын кулланырга кирәк. Белешмә-библиография бүлеге 1941 нче елда республиканың авыл һәм район көтепханәләренә хезмәт күрсәтүне тагын да көчәйтә төшә. Тәнкыйть һәм библиография материалларыннан даими күргәзмә оештырылды. Крайны өйрәнү каталогында Татгосиздат тарафыннан чыгарылган әсәрләргә карата тәнкыйть бүлеге оештырыла.

М. Гуревич.

28 // Кызыл Татарстан. - 1941. - 22 май

НОВЫЕ КНИГИ

В Центральную республиканскую библиотеку им. В. И. Ленина поступили новые книги. Среди них лучшие произведения советской литературы, отмеченные в 1942 году Сталинской премией — вновь изданная историческая повесть В. Яна «Чингиз-хан», «Падение Парижа» Ильи Эренбурга, а также новые сборники стихов советских поэтов: «Лирика» К. Симонова, «Огненный год» Н. Тихонова и ряд пьес, среди которых «Фронт» А. Корнейчука и др. книги.

33 // Кр. Татария – 1942 – 22 окт.

Литература к 25-й годовщине Октябрьской революции

В Центральной республиканской библиотеке им. В. И. Ленина, получен сборник статей и речей В. И. Ленина, посвященных годовщинам Великой Октябрьской социалистической революции за период с ноября 1918 г. по ноябрь 1922 года. Поступил также блокнот пропагандиста и агитатора, составленный отделом пропаганды и агитации Татарского Обкома ВКП(б). В него включены материалы о текущем моменте, о военном и международном положении Советского Союза, об основных задачах в развитии топливно-энергетического хозяйства Татарской республики.

Библиографический кабинет библиотеки в помощь агитаторам подобрал журнально-газетные материалы, посвященные годовщине Октября.

34 // Кр.Татария. – 1942. – 5 нояб.

Книжные новинки

Из книжных новинок, поступивших в Центральную библиотеку им. В. И. Ленина, особый интерес для читателя представляют брошюры и сборники о великих борцах за русскую землю. К ним относятся популярно написанные проф. В. Данилевским исторические очерки о наших великих предках: Александре Невском, Дмитрии Донском, Дмитрии Пожарском, Кузьме Минине.

В этих очерках, кроме документов, использованы памятники народной литературы, приведены свидетельства современников о великих предках.

В сборнике «Суворов в народных песнях и рассказах» впервые об'единены народные легенды, сказы и песни о всенародном русском полководце.

Богатый материал представлен в сборнике «Донское казачество в отечественной войне 1812 года». В приложении сборника помещены письма Кутузова, его журналы, донесения о военных действиях. Многие документы печатаются впервые.

Славные партизанские традиции, сущность партизанской войны изложены в вышедшей брошюре «Денис Давыдов о партизанской войне».

35 // Кр.Татария. – 1942. – 12 нояб.

ЧИТАТЕЛЬ СЕГОДНЯ

С первых же дней отечественной войны в Центральной республиканской библиотеке им. В. И. Ленина увеличился спрос на оборонную литературу. Читатели требуют художественные произведения о войне 1812 года, книги о полководцах Суворове и Кутузове, «Записки Дениса Давыдова», о гражданской войне, книгу о войне с Финляндией и т. д.

Библиотека организовала ряд выставок на военные темы: «Великие русские полководцы и герои», «Красная Армия — армия советских богатырей», «Могучая советская авиация» и др. В читальном зале подобрана специальная картотека литературы «В помощь всевобучу» и организован уголок «Изучай военное дело». Здесь сосредоточены плакаты, схемы, альбомы и другие материалы на военные темы.

30 // Кр. Татария. – 1941. – 21 дек.

1942

Подготовка к XXIV годовщине Красной Армии

В Центральной республиканской библиотеке им. В. И. Ленина идет подготовка к XXIV годовщине Красной Армии. Для библиотекарей Казани проведено два обзора литературы на темы: «Проблема тихоокеанской войны» и «Военно-историческая литература». Последний обзор сделан Н. Е. Подорожным, автором ряда книг на оборонные темы.

Читатели обращаются в библиотеку с просьбами подобрать литературу для художественной самодеятельности и громких чтоц. Пропагандисты и агитаторы интересуются материалами по истории гражданской войны, войны с белофиннами, героическими эпизодами великой отечественной войны. Большой спрос на произведение В. И. Ленина «В защиту социалистического отечества», выступление И. В. Сталина по радио 3 июля и доклад товарища Сталина на торжественном заседании Московского Совета депутатов трудящихся 6 ноября 1941 года. В помощь агитаторам и докладчикам библиографический кабинет библиотеки составил рекомендательный список литературы, в который наряду с общественно-политическими материалами включена художественная литература и подобраны читаты. Готовится выставка.

32 // Кр. Татария. – 1942. – 13 февр.

Выставка литературы

К VI-летию со дня смерти А. М. Горького в Центральной республиканской библиотеке им. В. И. Ленина организована выставка, на которой представлена литература, характеризующая А. М. Горького, как пламенного патриота социалистической родины, непримиримого борца против фашизма.

На выставке подобраны литературно-критические материалы о творчестве и общественной деятельности великого писателя, приведены высказывания о нем Ленина и Сталина. Имеется специальный раздел — Горький в Казани.

31 // Кр. Татария. – 1942. – 18 июня

1943

Горьковские дни в Казани

Юбилейные выставки

На выставке, организованной Научной библиотекой при Казанском госуниверситете, среди произведений Горького и литературно-критических материалов о его творчестве, представлены книги, брошюры и статьи, вышедшие за время Великой отечественной войны. Среди этих книг — недавно вышедший в издательстве «Советский писатель» сборник «Горький против фашизма».

В Центральной библиотеке им. В. И. Ленина для библиотекарей города Казани состоялся доклад на тему: «Горький — борец против фашизма».

36

// Кр. Татария. - 1943. - 30 марта

* * *

Казан шәһәренең В. И. Ленин исемендәге республика көтепханәсендә Г. Камалның үлүенә 10 ел тулуга багышланган күргәзмә оештырылды. Күргәзмәгә Г. Камалның төрле әсәрләре, аның турында язылган материаллар, газета-журналлар, рәсемнәр һәм башка материаллар куелды. Г. Камал әсәрләре арасында «Бәхетсез егет» әсәреннән 1899 нчы елда басылган беренче басмасы, шулай ук революциягә кадәр басылган төрле әсәрләре бар.

Шундый ук күргәзмәләр Казанның Вахитов исемендәге көтепханәсендә һәм 10 нчы номерлы көтепханәдә дә оештырылды.

В. И. Ленин исемендәге республика көтепханәсенең методика кабинеты Г. Камал әсәрләре белән эшләү турында район көтепханәләренә методик хат, укучыларны Г. Камал әсәрләре белән таныштыру өчен тәкъдим исемлеге җибәрде.

37

// Кызыл Татарстан. - 1943. - 16 июнь.

Памяти А. М. Горького

В ЦЕНТРАЛЬНОЙ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ БИБЛИОТЕКЕ

В республиканской библиотеке им. Ленина подготовлена выставка, посвящённая памяти А. М. Горького. На выставке представлены материалы, характеризующие жизнь и деятельность великого писателя. В специальном разделе «Горький в Казани» представлены материалы, посвящённые пребыванию Алексея Максимовича в столице Татарии.

28 июня в Доме партпроса проф. Плоткин прочтёт лекцию на тему: «Горький — великий патриот и борец против фашизма».

38

// Кр.Татария. - 1943. - 18 июня

„Ленинград"

НОВАЯ ВЫСТАВКА В НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКЕ КАЗАНИ

В научной библиотеке Казани открыта выставка, посвящённая 240-летию Ленинграда. В произведениях искусства, литературы, научных трудах отражён многогранный облик великого города Ленина. В разделах: «Петербург XVIII века», «Старый Петербург» и «Петербург XIX века» собран богатый материал эпохи и быта этого периода. В раздел — «писатели о Петербурге» включены различные издания произведений Ломоносова, Пушкина, Гоголя, Лермонтова, Некрасова, Белинского, Герцена, Чернышевского, Салтыкова-Щедрина, Достоевского и др., а также советских писателей — Маяковского, Блока, Горького, Алексея Толстого.

В 4-х разделах собран богатый материал о декабристах, революционном движении 1905 года, Февральской и Октябрьской революциях.

Выделен раздел: «Ленинград — на социалистической стройке». Он посвящён незабываемым годам строительства первых пятилеток. В многочисленных иллюстрациях и обширной литературе отражена деятельность пламенного трибуна революции С. М. Кирова. Последний раздел выставки — «Городской фронт» воспроизводит грозные дни Великой отечественной войны, когда Ленинград стал важнейшим узлом сопротивления и обороны нашей родины.

На выставке устраиваются лекции. Недавно состоялась лекция «Ленинград полночных стран краса и диво», прочитанная академиком Курбатовым. 25 июня — лекция на тему: «Ленинград сегодня». Её прочтёт научный сотрудник С. М. Дионисов.

39

// Кр. Татария. - 1943. - 23 июня

1944

Китап укучыларга ярдәмгә

В.И.Ленин исемендәге республика көтепханәсендә белешмә-библиография бүлеге эшли. Анда татар теленда аерым эш алып барыла. Укучыларга һәм көтепханәләргә ярдәм өчен газета-журнал материалларыннан төрле темалар буенча картотекалар төзелә. "Бөек Ватан сугышы", "Ватан сугышы чорында Татарстан", "Татарстанны өйрәнү буенча материаллар", "Татарстан язучылары" дигән темаларга һәм башка темаларга картотекалар төзелде.

Көтепханәләргә ярдәм күрсәтү өчен төрле даталарга карата әдәбият исемлекләре төзелә. "Иптәш Сталинның 1943 ел Беренче Май приказы", "Бөек Ватан сугышына ике ел", "ВЛКСМ ның 25 еллыгы", "Г.Тукайның үлүенә 30 ел" һәм башка темаларга әдәбият исемлекләре бар. Бу исемлекләр район көтепханәләренә җибәрелә. Көтепханәләр китап күргәзмәләре төзү һәм укучыларга кирәк материалларны тиз табып бирү өчен бу исемлекләрдән файдаланалар.

Соңгы вакытта белешмә-библиография бүлеге иптәш Сталинның "Советлар Союзының Бөек Ватан сугышы турында" исемле китабын өйрәнүчеләргә ярдәмче материаллар исемлеге төзү өстендә эшли.

З. Хәбибуллина.
Ленин исемендәге республика көтепханәсенең библиографы

40 Кызыл Татарстан, 1943, 22 авг.

Язучы Ш. Камал әсәрләренең күргәзмәсе

Ленин исемендәге республика көтепханәсендә татар классик язучысы Шәриф Камалның үлүенә 1 ел тулуга багышланган күргәзмә оештырылды.

Көтепханәдә Шәриф Камалның әсәрләрен сораучылар күп. Бигрәк тә аның "Таң атканда", "Акчарлаклар", "Матур туганда" исемле әсәрләре кулдан-кулга күчеп йөриләр.

41 Кызыл Татарстан, 1943, 21 дек.

КЫЗЫЛ АРМИЯ ТУРЫНДАГЫ КИТАПЛАР КҮРГӘЗМӘСЕ

В. И. Ленин исемендәге республика көтепханәсендә Кызыл Армиянең 26 еллыгына карата түбәндәге бүлекләр буенча китап күргәзмәсе оештырылды. «Ленин—Сталин Кызыл Армия һәм илне саклау турында», «Кызыл Армиянең гүзәл сугыш традицияләре», «Сталин—дан-лы стратег һәм полководец», «Кызыл Армия немец илбасарлары өчен дәһшәтле армия», «Кызыл Армиянең геройлыгы һәм хезмәт нияләренең бурычлары».

Күргәзмә Ленин һәм Сталинның Кызыл Армиягә оештырулары һәм аның җиңүләрен тәэмин итүләре, совет халкының армиясе һәм ватаны саклау турында аларның тәгълиматларын яктырта. Кызыл Армиянең күәте, аның көч чыганаклары турында, немец-фашист илбасарларына каршы ватан сугышында ул күрсәткән геройлыклар турында һәм дошманны җиңүне тизләтү өчен тылдагы хезмәт нияләренең бурычлары турында әдәбият күрсәтелә.

З. ХӘБИБУЛЛИНА.

42

// Кр.Татария. - 1944. - 28 марта

В связи с исполняющимся в этом году 40-летием со дня смерти А. П. Чехова в республиканской библиотеке им. В. И. Ленина открыта книжная выставка, отображающая жизненный путь, творчество и общественную деятельность А. П. Чехова. Библиографическим кабинетом библиотеки для читателей составлен рекомендательный список литературы, включающий произведения великого русского писателя и наиболее ценные материалы, характеризующие жизнь и творчество А. П. Чехова. Для библиотекарей г. Казани проведена лекция на тему: «Жизнь и творчество А. П. Чехова».

43

//Кр.Татария. - 1944. - 8 июля.

Книжная полка

Республиканская библиотека им. В. И. Ленина получила новые книги. Среди новинок большой интерес для читателей представляет выпущенный в издании Медгиза научно-популярный сборник «Витамины и авитаминозы», составленный проф. М. И. Хвилинской, освещающий физические свойства и особенности витаминов и их роль в развитии жизни организма. Интересен также для читателя сборник проф. Д. И. Российского «Отечественные лекарственные растения и их врачебное применение» (Медгиз 1944 г.).

Ценным пособием для агитаторов является сборник «Всенародная помощь фронту» — Ростиздат 1944 г. Из художественной литературы получены: Багров П. «Малахитовая шкатулка» (Гослитиздат 1944 г.), Жан Ришар-Блок «Тулон» (издание «Искусство» 1944 г.) и др.

44

//Кр.Татария. - 1944. - 9 июля.

Әдәбият күргәзмәләре

Казан дәүләт университетының Фәнни китапханәсендә атаклы язучы А. П. Чеховның үлүенә 40 ел тулуга багышланган әдәбият күргәзмәсе ачылды. Күргәзмәгә Чеховның төрле телләрдә басылган әсәрләре, аның хатлары һәм кульязмалары, Чеховның тормышы һәм иҗаты турында датлар, В. И. Ленин һәм И. В. Сталин хезмәтләрендә Чеховның образлары турында һәм башка материаллар куелды.

* * *

В. И. Ленин исемендәге республика китапханәсенең белешмә-библиография бүлеге А. П. Чеховның истәлегенә карата әдәбият исемлеге төзеде. Исемлек «Чеховның тормышы һәм иҗаты» һәм «Чеховның татар теленә тәрҗемә ителгән әсәрләре» дигән ике бүлектән тора. Исемлеккә Чеховның тормышы һәм иҗаты турында материаллар һәм аның әсәрләренә тәнкыйтьләр бар. Чеховның татарчага тәрҗемә ителгән әсәрләре 11 китап булып басылган. Алар арасында «Унтер Пришибеев», «Чиновникның үлеме», «6 нчы номерлы палата», «Мужиклар», «Футлярдагы кеше», «Чия бакчасы» һәм башкалар бар.

Китапханәдә шулай ук Чеховка багышланган әдәбият күргәзмәсе оештырылды.

45

// Кызыл Татарстан. - 1944. - II июль

БЕРЕНЧЕ ИМПЕРИАЛИСТИК СУГЫШ ТУРЫНДА КҮРГӘЗМӘ

Казанның В. И. Ленин исемендәге республика көтепханәсенең белешмә-библиография бүлеге беренче империалистик сугыш башлануга 30 ел тулуга карата рус һәм татар телендә әдәбият исемлеге төзеде. Исемлеккә иптәш Ленинның сугыш турында язган әсәрләре, беренче империалистик сугышта Германиянең җиңелүендә рус армиясенең роле һәм атаклы Брусилов һөҗүме турында төрле китаплар һәм матур әдәбият, шулай ук башка төрле материаллар кертелде. Күргәзмәдә беренче империалистик сугыш турында әдәбият күргәзмәсе оештырылды.

46

// Кызыл Татарстан. - 1944. - 2 авг.

Библиотека и читатель

В нашей стране книга стала неотложной потребностью в жизни каждого человека. Книги открывают перед нами всю сокровищницу знаний, накопленных человечеством. «Книга, — как говорил Герцен, — духовное завещание одного поколения другому». «Любите книгу — источник знаний, только знание спасительно, только оно может сделать нас духовно сильными, честными, разумными», — писал великий русский писатель А. М. Горький.

Из года в год растет число читателей наших библиотек. Жажда знаний, стремление к политическому росту, к повышению своей квалификации, наконец, желание культурно отдохнуть за чтением интересной книги привлекает в библиотеки тысячи новых читателей самых различных возрастов и профессий. «В нашей стране, где в народе развились такие громадные потребности в книге, в знаниях, библиотечное дело приобрело большое государственное значение» (В. М. Молотов). О том, какое значение придают библиотечному делу партия и правительство, говорит постановление Совнаркома СССР от 16 августа текущего года об увеличении заработной платы библиотечным работникам.

Центральная республиканская библиотека им. В. И. Ленина насчитывает свыше 5.500 постоянных читателей. За первое полугодие 1944 года библиотеку посетило 62.500 человек. Это рабочие и служащие, инженеры и научные работники, учителя, врачи и пропагандисты, военнослужащие, студенты, школьники, домашние хозяйки. Им выдано сто десять тысяч книг и пятьдесят тысяч газет.

Особенно вырос спрос наших читателей на произведения классиков марксизма-ленинизма. Сочинения Маркса и Энгельса, гениальные работы Ленина и Сталина редко стоят на библиотечных полках, они всегда на руках у читателей. Почти каждый наш читатель внимательно изучил книгу товарища Сталина «О Великой Отечественной войне Советского Союза». Записи в формулярах многих читателей говорят о том, что эта книга бралась ими по нескольку раз.

В дни Отечественной войны большой интерес проявляется к героическому прошлому нашей Родины, к литературе о великих русских полководцах и героях. Книги о Суворове, Кутузове, Багратионе, Брусилове переходят из рук в руки. Огромен спрос на произведения русских классиков: Пушкина, Гоголя, Л. Н. Толстого, М. Горького и современных писателей: Алексея Толстого, И. Эренбурга, В. Василевской и др. Роман Толстого «Война и мир» в 1944 г. был выдан 205 раз. Большие требования пред'являются на произведения великих русских демократов — Герцена, Белинского, Чернышевского, Добролюбова, Писарева.

Любовь к книге приходит в процессе чтения. От постоянного общения с книгой человек перевоспитывается, становится более дисциплинированным, аккуратным, бережливым. Молодой читатель М. Г. Беляев работает токарем на одном из заводов. Посещать библиотеку он начал недавно. Первое время он возвращал книги испачканными, порванными, задерживал их дольше указанного срока. По вскоре Беляев полюбил книги, стал бережно относиться к ним. Теперь он приходит в библиотеку с книгой, тщательно обернутой в бумагу. За 7 месяцев т. Беляев прочитал 70 книг. Среди них — произведения Ванды Василевской, Аркадия Первенцева, Эмиля Золя. Большой интерес т. Беляев проявляет к военной литературе.

Библиотека имела возможность проследить рост читательницы т. Алмаевой — инженера-строителя Татпроекта. С полным правом библиотека может назвать ее своей воспитанницей. Тов. Алмаева в первый раз обратилась в республиканскую библиотеку в 1929 году, будучи студенткой. Наряду с татарской литературой она много читала русских классиков: Тургенева, Пушкина, Гончарова и др. Библиотека помогла т. Алмаевой окончить вуз и стать инженером. Алмаева читает книги по своей специальности, постоянно следит за новинками технической литературы.

С уважением библиотекари отдела выдачи книг на дом относятся к своему читателю т. Титову С. А., бухгалтеру фабрики им. Куйбышева. В его формуляре за последние полгода сделано 80 записей. Тов. Титов регулярно прочитывает вновь поступающие номера журналов «Война и рабочий класс», «Мировое хозяйство и мировая политика», «Исторический журнал». Часто т. Титов оставляет письменные отзывы о прочитанных книгах.

С 1938 г. берет книги в нашей библиотеке Вера Яковлевна Персианинова, учительница 39-й школы. Недавно т. Персианиновой предстояло сделать доклад на тему: «Честь советского школьника». Она обратилась в библиотеку с просьбой подобрать ей литературу по этому вопросу. Получив все необходимое, т. Персианинова выступила с интересным, содержательным докладом. Наряду с литературой по [illegible] читает все новинки художественной литературы и перечитывает произведения русских классиков: Толстого, Достоевского, Чехова и др.

Для рекомендации читателям лучших книг библиотека организует книжные выставки на различные темы, составляет плакаты, пропагандирующие литературу. Собираются отзывы читателей на прочитанные книги, которые оформляются в альбоме и предлагаются другим читателям. Справочно-библиографический кабинет библиотеки составляет рекомендательные картотеки и списки литературы самой разнообразной тематики (об Отечественной войне, по военным вопросам, по технике и др.), подбирает литературу по запросам читателей. Ежемесячно выпускается бюллетень новинок, поступивших в библиотеку. Регулярно работники библиотеки выступают по радио с обзорами литературы для молодежи.

В читальном зале библиотеки проводятся лекции о международном положении, на литературные и другие темы.

Задача наших партийных, советских и профсоюзных организаций призывать трудящихся любовь к книге, воспитывать у них чувство бережливости к библиотечному фонду, этому золотому фонду советской культуры. «Без книги, без библиотеки, без умелого использования книг читателями не может быть культурной революции», — говорила Н. К. Крупская.

Любовь к книге, постоянная потребность в чтении — качество каждого культурного советского человека.

М. ГУРЕВИЧ.

Зав. справочно-библиографическим отделом Республиканской библиотеки им. В. И. Ленина.

//Кр.Татария. - 1944. - 9 сент.

47

ОСТРОВСКИЙ ИСТӘЛЕГЕ

29 нчы сентябрьдә большевик язучы Николай Островскийның туына 40 ел тула. Бу көнгә карата В. И. Ленин исемендәге республика көтепханәсе, әдәбият күргәзмәсе оештырды. Күргәзмәгә язучының әсәрләре, аның тормышы, иҗаты турында һәм критик материаллар куелды. Белешмә-библиография бүлеге төзекдим исемлеге төзеде. Татар телендә аерым күргәзмә һәм аерым исемлек бар.

Көтепханәдә Островскийның әсәрләрен яшьләр аеруча ярагып укыйлар. Аның әсәрләре кулдан-кулга күчеп йөри.

З. ХӘБИБУЛЛИНА.

48

// Кызыл Татарстан. - 1944. - 20 сент.

МӘҖИТ ГАФУРИ ИСТӘЛЕГЕ

В. И. Ленин исемендәге республика көтепханәсе бөек шагыйрь Мәҗит Гафуриның үлүенә 10 ел тулуга багышланган әдәбият күргәзмәсе оештырды һәм төкъдим исемлеге төзеде. Күргәзмәгә Гафуриның әсәрләре, аның турында истәлекләр, тәнкыйть материаллары, рәсемнәр куелды. Гафуриның әлеккә вакытта басылган әсәрләре арасында 1904 нче елда чыккан «Сөбер тимер юлы», 1910 нчы елда басылган «Төзәссератым» исемле әсәр, 1911 нче елда басылган «Исәпсез байлык», «Хәмитнең хәяты» исемле хикәяләре һәм башкалар бар. Көтепханә работниклары өчен Гафуриның тормышы һәм иҗаты турында доклад үткәрелә.

51

// Кызыл Татарстан. - 1944. - 12 нояб.

М. Ю. ЛЕРМОНТОВ ИСТӘЛЕГЕ

15 нче октябрьда рус халкының бөек шагыйре М. Ю. Лермонтовның тууына 150 ел тула. Шагыйрьнең истәлегенә багышлап В. И. Ленин исемендәге республика көтепханәсе әдәбият күргәзмәсе оештырды. Күргәзмәгә шагыйрьнең әсәрләре, бу әсәрләргә критик материаллар, аның турында истәлекләр, тормышы һәм иҗаты турындагы материаллар куелды. Белешмә - библиография бүлеге Лермонтов турында русча һәм татарча әдәбият исемлеге төзеде.

Шагыйрьнең әсәрләре татар телендә аерым өч китап булып басылган. Аның татар теленә тәрҗемә ителеп «Кызыл Татарстан» газетасы, «Совет әдәбияты» журналы битләрендә басылып чыккан кырык данә шигырь һәм поэмалары бар. Шагыйрьнең «Безнең заман герое» романы, «Мцыри» поэмасы, «Шагыйрьнең үлеме», «Качкын»; «Җилкән»; «Ике батыр» исемле шигырьләре халык тарафыннан аеруча сөеп укылалар.

49

// Кызыл Татарстан. - 1944. - 14 окт.

Накануне юбилея И. А. Крылова

К столетию со дня смерти великого русского баснописца Ивана Андреевича Крылова справочно-библиографический отдел республиканской библиотеки им. В. И. Ленина составил рекомендательный список литературы. В списке указаны произведения Крылова, критико-библиографическая литература о нем. Указываются места из работ Ленина и Сталина, в которых использованы образы Крылова, приводятся выдержки из басен Крылова, высказывания современников о Крылове.

В помощь библиотекам составлены материалы для организации книжных выставок, плакатов, альбомов, проведения читательских конференций и литературных вечеров. Библиотека готовит книжную выставку, посвященную Крылову.

50

//Кр.Татария. - 1944. - 18 окт.

Республика көтепханәсендә

1 нче декабрьдә революциянең ялкынлы трибуны Сергей Миронович Кировның дошманнар кулыннан ерткычларча һәлак булуына 10 ел тула. Ленин исемендәге республика көтепханәсе Киров истәлегенә багышланган күргәзмә һәм әдәбият исемлеге төзеде. Күргәзмә өч бүлектән тора. "Кировның тормышы һәм аның турында истәлекләр", "Киров Казанда", "Киров матур әдәбиятта". Бу соңгы бүлектә татар шагыйрьләреннән Гали Җуҗи, С. Урайский, Әхмәт Исхак һәм башкаларның Киров истәлегенә багышлап язылган әсәрләре бар.

52 Кызыл Татарстан, 1944, 29 ноябрь

Көтепханә кадрлары хәзерләү

Татарстан Мәгариф Халык Комиссариаты тарафыннан шәһәр көтепханәләре өчен работниклар хәзерләү буенча алты айлык көтепханә курслары ачылды. Бу курсларда 45 кеше укый, алардан 7 кеше хәзерге көндә шәһәр көтепханәләрендә эшләүче яшь көтепханәчеләр. Курсантлар көтепханә дисциплинасыннан башка ВКП /б/ тарихы, әдәбият тарихы, рус теле, математика һәм башка фәннәр буенча лекцияләр тыңлыйлар. Лекцияләр алып бару өчен югары уку йортларыннан махсус белгечләр чакырылды. Көтепханә эше буенча дәресләрне көтепханә эше белгечләреннән Гурьевич, Рязанская, Гыйниятуллина, Оленина иптәшләр алып баралар. Курсантлар практик занятиеләр алып бару өчен шәһәр көтепханәләренә беркетелделәр.

53 Кызыл Татарстан, 1944, 9 дек.

—<>—

ШАГЫЙРЬ ҺАДИ ТАКТАШ КҮРГӘЗМӘСЕ

Ленин исемендәге республика көтепханәсенең уку залында шагыйрь Һади Такташның үлүенә 13 ел тулуга багышланган күргәзмә ачылды һәм белешмә-библиография бүлеге тарафыннан әдәбият исемлеге төзелде. Күргәзмәгә Такташның әсәрләре, аның тормышы; ижаты турындагы материаллар, истәлекләр һәм татар шагыйрьләренең Такташка багышлап язылган әсәрләре куелды. Күргәзмә рәсемнәр һәм Такташ шигырьләреннән алынган өземтәләр белән тулыландырылды.

54

// Кызыл Татарстан. - 1944. - 9 дек.

В. И. Ленин исемендәге Республика көтепханәсенең библиографы Зәйнәп иптәш Хәбибуллина.

К. Тахтеев фотосы.

Көтепханә эшендә 25 ел

Шушы елның декабренда В. И. Ленин исемендәге Республика көтепханәсе библиографы Зәйнәп Хәбибуллина иптәшнең көтепханәдә эшли башлавына 25 ел тулды.

Иптәш Хәбибуллина 1919 нчы елда Үзәк Көнчыгыш көтепханәсенә библиотекарь ярдәмчесе булып керә, ә бераз вакыттан соң шул ук көтепханәнең татар бүлегенә мөдир итеп билгеләнә. Көтепханәдә эшләгән вакытында ул югары квалификацияле работник булу өчен күп укырга кирәклеген аңлый. Шунлыктан рус теле, көтепханә белеме һәм гомумә белем турындагы китапларны үзлегеннән бик тырышып укый башлый, түгәрәкләргә, семинарларга һәм жыелышларга йөри.

Иптәш Хәбибуллина Көнчыгыш көтепханәсендә 10 ел эшләгәннән соң Казан дәүләт университеты янындагы Фәнни көтепханәнең төрек-татар бүлегенә мөдир итеп күтәрелә. Анда 1931 нче елга кадәр эшли. Аннары 1932 нче елда В. И. Ленин исемендәге Республика көтепханәсенең татар бүлегенә мөдир итеп күчерелә. 1938 нче елдан 1943 нче елга кадәр ул көтепханәдә методист, ә 1943 нче елдан бирле библиограф булып эшли. Зәйнәп Хәбибуллинаның мактаулы хезмәт юлы әнә шундый.

Иптәш Хәбибуллина В. И. Ленин исемендәге Республика көтепханәсендә методист буларак, көтепханәләрдә эшләүче бик күп яшь работникларны тәрбияләде. Татарстан районнарындагы һәм авылларындагы көтепханә работниклары, көтепханә эше буенча киңәш сорап, аңа мөрәжәгать итәләр. Ул аларга һәрвакыт тиешле ярдәмне күрсәтә.

Иптәш Хәбибуллина методист, библиограф булу белән бергә кадрлар хәзерләү, һәм кадрларның белемен күтәрү курсларында һәм семинарларында көтепханә дәресләрен укытуда актив катнаша.

А. ГЫЙНИЯТУЛЛИНА.

55

// Кызыл Татарстан. - 1944. - 27 дек.

1945

25 ЛЕТ НА БИБЛИОТЕЧНОЙ РАБОТЕ

Кр. Татария 7 янв 45 г.

Недавно библиотека Казани отметила 25-летие трудовой деятельности Зайнаб Шакировны Хабибуллиной. Начав работу, как помощник библиотекаря, т. Хабибуллина в совершенстве овладела техникой библиотечного дела и подготовила десятки молодых библиотекарей. К ней постоянно обращаются за консультацией городские и районные библиотекари.

В настоящее время т. Хабибуллина работает библиографом по татарской литературе в республиканской библиотеке им. В. И. Ленина.

56 // Кр. Татария. – 1945. – 7янв.

ӘДӘБИ ИСЕМЛЕК

Ленин исемендәге республика китапханәсенең белешмә-библиография бүлеге Татарстанның 25 еллыгына карата әдәбият исемлеге төзеде. Исемлек биш бүлектән: Татарстанның тарихы, этаклы кешеләренең Казандагы тормышы, безнең өлкәбезнең географик, табигый һәм башка байлыклары, 25 ел эчендә Татарстан, бөек ватан сугышы көннәрендә Татарстан, дигән бүлекләрдән тора. Шулай ук аңа язучылар һәм шагыйрьләр тарафыннан Татарстанга багышлап язылган әдәби әсәрләр кертелде.

Методик кабинет кычкырып уку, беседалар уздыру буенча район китапханәләренә методик хат җибәрде.

Татарстанның юбилей кичәсенә китапханәнең уку залы кинәйтелгән тематик күргәзмә хәзерли.

// Кызыл Татарстан. – 1945. – 10 июнь

58

Выставка памяти М. В. Фрунзе

В связи с двадцатилетней годовщиной со дня смерти великого полководца М. В. Фрунзе в республиканской библиотеке им. В. И. Ленина организована книжная выставка. Подобранная на выставке литература на русском и татарском языках характеризует революционную деятельность и полководческое искусство выдающегося руководителя Красной Армии. Организована также книжная выставка, посвященная 28 годовщине Октября.

59 // Кр. Татария. – 1945. – 2 нояб.

Книга и читатель

Р. МУХИТДИНОВА

Директор Республиканской библиотеки им. Ленина

Читатели нашей библиотеки обнаруживают повышенный спрос на политическую литературу. У нас не один десяток экземпляров «Краткого курса», более сотни экземпляров книги товарища Сталина «О Великой Отечественной войне Советского Союза». Эти книги никогда не застаиваются на полках. На них постоянный спрос так же, как и на произведения В. И. Ленина, как на «Вопросы ленинизма» И. В. Сталина. Из художественной литературы больше всего читают «Войну и мир» Л. Толстого, «Севастопольскую страду» Сергеева-Ценского, «Хождение по мукам» А. Толстого. Большим спросом пользуются книги по технике авиации, танкостроению, о поточном методе, книги по ремеслам, прикладным знаниям, по огородничеству.

Среди читателей нашей библиотеки преобладают учащиеся. Их больше 4 тысяч. Многие из них выросли на наших глазах, например, Алмаева, начавшая свое знакомство с библиотекой со школьной скамьи. Теперь Алмаева – инженер Татпроекта. Крепко связаны с библиотекой читатели Зараковская, Устинов, Разин, Гадалин. Тов. Зараковская – воспитательница ремесленного училища № 18, интересуется главным образом вопросами техники и естествознания. Эти книги являются источником для бесед Зараковской с учащимися. Читатель т. Разин – счетовод домоуправления СК-4, прочел много книг по истории философии, астрономии, истории. Студентка химико-технологического института т. Симойова интересуется оборонной литературой, произведениями советских писателей. Ее любимый писатель – Эренбург.

Немало и других читателей, которые в течение долгих лет пользуются богатствами нашей библиотеки, приобретают знания, повышают свой политический и культурный уровень.

Как мы популяризируем книгу?

Одним из методов являются книжные выставки. За прошлый год их было 89. Темы этих выставок самые разнообразные – общественно-политические, исторические, например, о великих русских полководцах, писателях и т. д. Библиографический отдел ведет специальную справочно-информационную доску, составляет бюллетени о новинках. Для читателей организуются лекции и доклады. Выступали мы и по радио на тему: что читать молодежи об Отечественной войне.

В помощь городским библиотекарям регулярно проводим методические совещания и 25 числа каждого месяца – библиографические дни, на которых знакомим библиотекарей с новой литературой, например, разбирали повести В. Горбатова «Непокоренные» и Голубова «Багратион».

57 //Кр. Татария. – 1945. – 7 февр.

В БИБЛИОТЕКЕ ИМЕНИ В. И. ЛЕНИНА

В республиканской библиотеке им. В. И. Ленина для агитаторов, пропагандистов и беседчиков подобрана специальная литература на русском и татарском языках.

На книжной витрине имеются Положение о выборах в Верховный Совет СССР, доклад товарища И. В. Сталина о проекте Конституции Союза ССР на Чрезвычайном VIII Всесоюзном с'езде Советов, речь товарища Сталина на предвыборном собрании избирателей Сталинского избирательного округа г. Москвы 11 декабря 1937 года. Выставлены также брошюры: В. М. Молотов—«Конституция социализма», М. И. Калинин—«Могущество советского государства», В. Карпинский—«Как управляется наша страна», И. Трайнин—«Советское социалистическое многонациональное государство».

60 // Кр. Татария. – 1945. – 14 нояб.

★ Республиканская библиотека им. Ленина организовала выставку произведений Л. Н. Толстого. Составлен рекомендательный список литературы о жизни и творчестве писателя.

61 // Кр. Татария. – 1945. – 20 нояб.